

LİBİDİNAL COĞRAFYALAR: THE LUSTFUL TURK VE A NIGHT IN A MOORISH HAREM ROMANLARINDA ÖTEKİNİN ETNOPORNOGRAFİK İNŞASI

Libidinal Geographies: Etnopornographic Construction of Others in *The Lustful Turk* and *A Night in a Moorish Harem* Novels

Sibel ERDOĞAN*

ÖZ

Batı sömürgeciliği sosyal, siyasal, ekonomik etkilerinin yanı sıra öteki toplumlar üzerinde kültürel alanlarda çeşitli söylemsel mekanizmaların üretildiği bir içeriğe sahiptir. Bu söylem üretim mekanizmalarından birisi de sömürgeci toplumlar tarafından üretilen erotik metinlerdir. Bu metinler aracılığıyla sömürgeci toplumlar öteki toplumlara ait toplumsal cinsiyet ve cinsellik normlarını kullanarak kendileri ve ötekiler arasındaki farkları vurgulamışlar ve kendi kimlik oluşturma süreçlerine cinselliğe ilişkin anlayış farklarını da eklemiştirler. Bu yolla hem öteki toplumlar hem de bu toplumların yaşadıkları coğrafyalar cinsel olarak fetişleştirilmiş ve bilinçdışı arzu üretim mekanizmaları oluşturulmuştur. Bu çalışmada Doğu toplumları hakkında yazılan İngiliz literatürüne ait erotik metinler üzerinde durulmuş ve bu metinlerin Batı'daki sosyal, siyasal, bilimsel gelişmeler ile ilişkisi analiz edilmiştir. Analiz konusu olarak 19. yüzyılda dönemin Viktoryen ahlakına uygun olarak yazılmış ve yazarları bilinmeyen iki eser seçilmiştir. Bu eserler yoluyla Doğu'ya yönelik toplumsal cinsiyet, beden ve cinsellik konularını içeren söylemler ortaya konmuştur. Metinler temalara ayrılarak analiz edilmiştir. Sonuç olarak, erotik metinlerin Doğu'ya ilişkin Batılı bilginin inşasında Doğu toplumlarının ahlaki yapıları üzerinden sömürgeciliğin meşrulaştırıldığı ve ahlaki olarak Batı üstünlüğünün vurgulandığı görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: sömürgecilik, Viktoryen ahlak, Doğu toplumları, etnopornografi, erotik edebiyat.

ABSTRACT

In addition to its social, political and economic effects, Western colonialism has a content in which various discursive mechanisms are produced in cultural fields on other societies. One of these discourse production mechanisms is erotic texts produced by colonizers. Through these texts, colonial societies emphasized differences between themselves and others by using the gender and sexuality norms of other societies and differences in understanding of sexuality in their own identity for-

* Arş. Gör. Dr., Mersin Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Mersin/Türkiye. E-posta: sblerdoan@gmail.com. ORCID: 0000-0003-0428-6432.

mation processes. Through these texts, both other societies and their geographies are sexually fetishized, and unconscious desire production mechanisms are created. In this study, erotic texts from English literature are discussed and relationship of these texts with Western social, political and scientific developments of this period are analyzed. Two novels that were written in the 19th century and have unknown authors due to the Victorian morality of the period were chosen as the subject of analysis. Through these works, discourses about the East that include gender, body, and sexuality issues are discussed. The texts are analyzed by dividing them into themes. As a result, it is seen that erotic texts legitimize colonialism through moral structures and emphasize the moral superiority of the West in the construction of Western knowledge about the East.

Keywords: colonization, Victorian morality, eastern societies, etnopornography, erotic literature.

Giriş

Batı smrgeciliği, smrgeleştirilen toplumlar ve smrgeciler aısın-
dan eşitli sosyal, siyasal ve ekonomik değişimleri içeren bir süreci ifade
etmektedir. Bu süreç, aynı zamanda, öteki toplumlara yönelik çeşitli sy-
lemsel mekanizmaların emperyal çıkarları meşrulaştırmak amacıyla işe
koşulduğu bir döneme denk düşmektedir. Resim, edebiyat, sinema vb. sanat
dallarında Batılıların teki toplumlara yönelik imajları çeşitli biçimlerde
gözlemlenebilmektedir. Öteki toplumlar üzerinde söylem oluşturulan alan-
lardan biri de edebiyatın bir dalı olan erotik edebiyatın içerisinde yer alan
pornografik metinlerdir. Erotik edebiyatın ortaya ıkışı Antik Yunan'a kadar
götürülebilecek bir tarihe sahip olsa da pornografinin günümüzdeki anlamı-
na kavuşması 19. yüzyılda meydana gelmiş, öteki toplumların bedenleri ve
cinsellikleri çeşitli eserlere konu olmuştur. Bu eserlere bakıldığında sömür-
geleştirilmek istenen ülkelerin yurttaşlarının hem bir arzu hem de bir korku
nesnesi olarak fetişleştirildikleri görülmektedir. Genel olarak, bu eserlerde
Öteki kadınlar "doymak bilmez bir şehvete sahip" ve Viktoryen ahlaktaki
kadın imajının aksi bir şekilde sunulurken, öteki erkekler Batılı kadınlar ve
Batılı kadınların bedenleriyle cisimleştirilen Avrupa için bir tehdit ve "ayartı-
cı" olarak temsil edilmiştir. Batı ve Doğu toplumlarının kurgusal cinsel karşı-
laşmaları Batı'nın kendi kimliğini kazanma çabasında ve toplumsal cinsiyet
normlarının inşa edilmesinde araçsal olarak kullanılmıştır. Ek olarak, öteki-
nin "hayvani" şehvaniliği, Sosyal Darwinist temalarla i içe geçmiş ve Do-
ęu'ya atfedilen "cinsel aşırılık" zerinden Batı medeniyetinin ahlaki ve kl-
trel üstünlüğü vurgulanmıştır. Bu yolla Batılı kimlik inşası gerçekleştirilmiş

ve sömürgeci amaçlar öteki toplumların kadın ve erkek bedenleri üzerinden meşrulaştırılmıştır.

Bu makalede 19. yüzyılda anonim olarak İngiltere’de yayımlanmış iki eser olan *The Lustful Turk* (1828) ve *A Night in a Moorish Harem* (1896) romanlarından hareketle ötekinin bedenine ve cinselliğine yönelik temsiller tartışılacaktır. Bu romanlar, İngiltere’nin “güneş batmayan imparatorluk” haline geldiği ve toplumsal cinsiyet normlarının dönüşüme uğradığı bir dönemde yazıldığından analiz konusu olarak seçilmiştir. Her iki roman da harem teması üzerinden kurulmuştur. Çalışmada nitel araştırma tekniğine uygun olarak tematik analiz yapılmıştır. Bu temalar, metin içerisinde, bir cinsellik mekânı olarak harem, Doğulu erkeğin bedeni ve cinselliği ve fethe-dilen ve sömürgeleştirilen kadın bedeni olarak başlıklandırılmıştır.

Yeğenoğlu’na (2003: 9-10) göre, cinsellik sömürgeci özne konumunun kuruluşunda temel bir öneme sahiptir. Bu nedenle, bilinçdışı süreçler olarak fantezi ve arzunun sömürgeleştirilen kültürle kurulan ilişkide nasıl bir rol aldığı incelenmesi gerekir. Sömürgecilik ekonomik, siyasal ve sosyal olarak çeşitli analizlere konu olmuştur. Ötekinin söylemsel kuruluşunun incelenmesinde kültürel ve cinsel farklılaştırma biçimlerinin analiz edilmesi sömürgeciliğin aynı zamanda bilinçdışı süreçlerle de yapılandırılmış bir olgu olduğunun anlaşılması açısından önem taşımaktadır.

Ötekine ait toplumsal cinsiyet inşalarının analiz edilmesi konusunda daha önce yapılan çalışmalara bakıldığında, analiz konusu olarak pornografik metinler yerine daha edebi değeri olan metinlerin seçildikleri görülmektedir. Pornografik içerikler toplumların popüler kültürünün bir göstergesidir ve bir toplumun cinsiyetlere ilişkin tutumlarının anlaşılmasında önemli bir yere sahiptir. Doğu’ya yönelik pornografik metinler üzerine olan çalışmaların azlığı nedeniyle bu çalışmanın hem pornografinin Batı dışı toplumlara ait toplumsal cinsiyet imajlarını yaratmadaki işlevleri hem de cinsel söylemlerin emperyalist politikalarla nasıl özdeşleştirildiğinin anlaşılması açısından literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1. Cinsellik ve Sömürgecilik

Kolonyalizmin kapitalist yayılmanın maddi gereksinimleri dolayısıyla meydana gelen bir süreç olduğu görüşünün dışında aynı zamanda Viktoryen İngiltere’nin ahlaki ve seksüel standartlarının etkin olduğu bir süreci de ifade ettiği çeşitli yaklaşımlarca ileri sürülmektedir. Sömürgecilik, cinsellik, ekonomi ve mahremiyet, politika ve zevk, reformist müdahaleler ve bedensel arzular konularını birbirine bağlayan iç içe geçmiş bir tarihsel süreci içer-

mektedir. Batı Avrupa devletleri tarafından Amerika, Asya, Afrika ve Pasifik bölgelerinin ve halklarının zapt edilmesi ve etkisizleştirilmesi anlamında kolonyalizm, 16. yüzyılda yeni kıtaların ve halkların keşfini, keşfedilen bölgelerin ilhakını, Avrupa tarafından kontrol edilen ve giderek büyüyen bir ticaret ağını ifade etmektedir. Ticarete ek olarak yerli halkların bedenleri ve akıllarını reforme etmeye dayanan vurgular adım adım bu sürecin merkezi boyutlarından biri olmuştur. 19. yüzyılın başından itibaren, kolonyal yöneticiler ve misyonerler kendi arzuları doğrultusunda “medeniyet”, meta tüketimi ve Hristiyanlığın maddi ve ahlaki “iyilikleri” çerçevesinde kolonyal öznelerin hayatlarını değiştirmeye çalışmışlardır. Tüccarlar, idareciler, misyonerler ve yerleşimciler gibi imparatorluğun çeşitli temsilcileri birbirlerinden farklı ve bazen birbirleriyle çelişen niyetlere sahip olsalar da birbirleriyle benzer ırksal ve kültürel ötekilik sistemleri ile hareket etmişlerdir. Bu, kimi zaman Hristiyan paganizm retoriği kimi zaman ise bilimsel evrim teorileri ile bilgilendirilmiş sömürgecilerin tebaalarını “kafirler”, “yozlaşmış ırklar” veya “vahşiler” olarak görmeleri çerçevesinde meydana gelmiştir. Kolonyalizm üzerine çalışan pek çok kişi cinselliği biyolojiye bağlı verili bir alan olarak kabul etmemekte daha ziyade Foucaultcu bir perspektifle cinselliği, iktidarın düzenleyici ve disipline edici söylem alanlarından biri olarak kabul etmektedir. 19. Yüzyıl boyunca sürmüş olan Avrupa kolonyal güçlerinin yayılmacılığı, bilim insanlarına ve ahlakçılara tanımlamak, sınıflandırmak ve kaçınılmaz bir şekilde Avrupa dışı toplulukların çeşitli özel pratiklerini ve arzularını dönüştürmek için önemli bir bilgi kaynağı sunmuştur (Meiu, 2015: 239).

Kolonyalizm ve cinsellik ilişkisi salt söylemsel bir boyuta dayanmamış, pratikte de bu etkileşimin karşılıkları olmuştur. Bu dönemde, özellikle cariyelik, İngiliz Kolonyal Servis üyeleri, Batılı tüccarlar, demiryolu mühendisleri ve bekar yerleşimciler arasında imparatorluğun belirli bölgelerinde yaygın bir pratiği ifade etmiştir (Hyam, 2004: 158). Kolonyal şirketler ve memurlar, Avrupalı erkeklerin beslenmesini ve bakımını dış kaynaklara yaptırma çabasıyla, Avrupalı erkeklerle sömürgeleştirilmiş kadınlar arasındaki ilişkileri hesaplı bir şekilde koordine etmiştir ancak 19. yüzyıla gelindiğinde, “beyaz prestiji”nin değişen tanımları, “safkan” Avrupalı eşlerin ve çocukların kolonilere taşınmasını gerektirmiş, bu da ırklar arası seks, evlilik ve vatandaşlık üzerindeki yasakların sıkılaştırılmasına neden olmuştur (Schields & Herzog, 2021: 1). 1909 yılına gelindiğinde, İngiliz otoriteler tarafından Colonial Service üyelerine cariyeliği caydırmak ve bunu belirli cezalara bağlamak konu-

sunda uyarıda bulunan cinsel bir yönerge yayımlanmış, cariyelik “yanlış” ve “tehlikeli bir kötülük” olarak tanımlanmıştır (Hyam, 2004: 157).

Sömürgeciliğin altın çağı olan 19. yüzyıl Viktoryen İngilteresi hem Britanya'nın sınırlarını genişlettiği hem de toplumsal cinsiyet rolleri açısından, muhafazakâr bir dönüşümün yaşandığı bir dönemi ifade etmektedir. Endüstriyel kapitalizm, sömürgecilik ve yeni iffet standartlarının tanımlanması tarihsel olarak paralel şekilde gelişmiştir. Ek olarak, bu dönem İngiliz pornografisinin de uluslararasılaştığı bir döneme tekabül etmekte ve cinsellik politik bir içerik kazanmaktadır. Cinsellik, bu anlamda, bedenler arasında ve modernite ile gelenek, medeni ile ilkel, normlar ile sapkınlıklar, davranışlar ile kimlikler arasındaki karşılaştırmalara dayanan bir proje olarak anlaşılmalıdır (Voss & Casella, 2012: 11). Bu dönemde ortaya çıkan metinlerde Batılılar ve ötekilerin çeşitli standartlarda karşılaştırıldığı görülmektedir. Yazının devamında Viktoryen dönem cinsellik anlayışı ve bu dönemde öteki halklara ilişkin yazın üzerinde durulacak ve ötekinin erotik bir özne olarak inşa edilmesine değinilecektir.

1.1. Viktoryen Dönem Cinsellik Anlayışı ve Pornografisi

Günümüz anlamında müstehcenliğin tarihine bakıldığında, antik dönemden beri toplumların ürettikleri sanat eserlerinde, sözlü ve yazılı kültür ürünlerinde pek çok örneğinin bulunduğu görülmektedir. Bununla birlikte pornografi modern döneme özgü bir kategoridir ve 19. yüzyıldan önce yazılı ya da görsel temsillerde bulunan çeşitli içerikler ayrı bir pornografi kategorisini oluşturmamaktadır (Hunt, 1996: 10). Alexandrian'a göre, “pornografi tensel zevklerin saf ve basit” tanımyken erotizm, aynı tanımın bir aşk düşüncesine ya da toplumsal yaşama bağlı olarak değer kazanmasıdır. Erotik olan her şey bazı fazlalıklarla birlikte pornografiktir. Erotiklik ile müstehcenlik arasında ayırım yapıldığında erotizm teni arzulanır kılan, göz alıcı parlaklığı ya da körpeliği içinde gösteren sağlık, güzellik ve bir oyun izlenimi uyandıran her şey olarak kabul edilir; oysa müstehcenlik teni küçük düşürür, pisliği, güçsüzlükleri, kaba saba şakaları ve edepsizce sözcükleri tene ortak eder (Alexandrian, 1993: 6-7). Doğu toplumlarında erotik içerikler barındıran çeşitli eserlerden farklı olarak erotizmin edebi bir tür haline geldiği yer Avrupa'dır.

Pornografi, seksüel duyguyu yükseltme amacıyla seksüel organların ve pratiklerin açık bir şekilde betimlenmesi olarak ele alınırsa pornografinin tarihi kronolojik olarak 18. yüzyıl ortasından itibaren başlamaktadır (Hunt, 1996: 12). Kendrick (1987: 2), bu tarihi 1755-1857 arası olarak belirtmektedir.

Avrupa’da 1500-1800 arası erken modern dönemde benzer içeriklere rastlanılsa da bunların sıklıkla dini ve politik otoritelerin eleştirilmesi, cinselliğin, izleyicide ve okuyucuda şok etkisi yaratmak için bir araç olarak kullanılması şeklinde sunulduğu görülmektedir. Pornografinin ayrı bir kategori halini alması ve kitlelerin tüketimine sunulması 19. yüzyılda matbaanın kullanımının yaygınlık kazanması ile meydana gelmiştir. Bu dönemde pornografi büyük oranda kentsel orta sınıfın kullanımına açılmıştır (Hunter vd., 1993: 7).

Pornografinin Batı’da ortaya çıkışı Pompei’ye ait “müstehcenlik” içeren sanat eserlerinin arkeolojik kazılarda bulunması üzerinden tarihlendirilmektedir. Terim olarak ise, Alman sanat tarihçisi C.O. Müller’in *The Handbuch Der Archaologie Der Kunst* (1850) eserinde, antik döneme ait bulunan temsilleri “müstehcen” olarak nitelendirmesine ve bu müstehcen temsillerin üreticilerini “porno yazarları/çizerleri” (pornographers) olarak adlandırmasına dayanmaktadır. Müller’in kullandığı deyim antik Yunan dönemine ait “fahişelik” hakkındaki çizimler (whore painter/whore painting) anlamına gelen *pornographoi* kelimesinden kaynaklanmaktadır. Müller, kelimeyi 2. yüzyılda dönemin “fahişelik” kurumu hakkında bilgiler veren, Athenaeus’un *Deipnosophistai* adlı eserinden almıştır. Bu eser aynı zamanda Lacroix’un altı ciltlik *History of Prostitution* (1851-53) adlı eserinde de ele alınmış, Lacroix, burada “porno yazarları/çizerleri” kelimesini “fahişelerin” ya da Hetaira’ların resimlerini yapan kişiler olarak kullanmıştır (Kendrick, 1987: 11-12).

Hunt’a (1996: 10-12) göre, pornografi, Batı modernleşmesi ile ilgilidir ve modern kültürün belirli karakteristiklerini içermektedir. Erken dönemde özgür düşünceyle, heretiklikle, bilim ve doğa felsefesiyle bağlantılıdır ve mutlakiyetçi politik otoritelere saldırmaktadır. Modern döneme bakıldığında ise pornografik ürünlerin konu edilen kültürlerdeki toplumsal cinsiyet farklılıklarını ortaya koyduğu ve daha önceki dönemlerden farklı olarak otoriteler tarafından bu tarz üretimlerin kontrollerinde “ahlaka uygunluk” kriterinin gözetildiği görülmektedir.

Müstehcenliğin tarihine bakıldığında Antik Yunan’da Dionysos şölenlerindeki fallik türküler ve şakalara kadar giden bir izlekte dönemin dinsel inanışlarıyla iç içe geçmiş bir halde olduğu görülmektedir. Erotik romanlar ise bu dönemde trajedi ve destanları içeren “soylu tür”e ait kabul edilmemiş komedinin, hicvin ve hikâyenin alanına dahil edilmiştir. Bu dönemdeki erotik hikayeler yazarların kendi adlarıyla anılmıştır. Roma imparatorluğu döneminde de yazarlar yine hiciv amaçlı yazılan erotik hikayelerde kendi isimlerini kullanmışlardır. Hıristiyanlığın yayılmasıyla birlikte üst sınıftan kişiler erotik hikayeler ve şiirler yazmaya devam etmişlerdir (Alexandrian, 1993).

Alexandrian'a göre, Hristiyanlığı erotik edebiyatın düşmanı, paganizmi ise koşulsuz savunucusu sanmak önyargılı bir düşüncedir zira cinsel organları "utanç verici bölümler" ya da *puğenta* (utanılacak şey) olarak adlandırılmaya başlayanlar Hristiyan kilise büyükleri değil, Seneca gibi Stoacı filozoflardır. Orta Çağ'da Yunan-Roma antikçağının ahlaki ve dinsel sisteminden farklı bir biçimde "sefahat" kavramı ortaya çıkmış, keşişler veya sofuların vaazları ve yazılarıyla halkın "sefahatin tuzaklarından korunması" ve "doğaya karşı günahlar"ın engellenmesi öngörölmüştür. Bu dönemdeki halk hikayelerinde müstehcenlik piskoposlar ya da soylular gibi kişileri alaya almak amacıyla kullanılmıştır. Rönesansla birlikte cinsel ilişkilerin tanımlanması sevimli metaforlarla, kibar bir dille yapılmaya başlanmıştır (1993: 36-39). Erotik içeriklerin dini otoriteler tarafından yargılanması ve cezalandırılması süreci 17. yüzyılla birlikte ortaya çıkmıştır. Bu dönemde Fransa'da, Theophile de Viau erotik şiirlerinden dolayı yargılanmış ve ömür boyu sürgüne mahkûm edilmiştir. Bu dava Fransız edebiyatında, sonraki erotik içeriklerin yasa dışı basılmaya başlanmasına neden olan bir dönüm noktası olmuştur. Resmî kurumların erotik içeriklere karşı bu tavrı, din karşıtı görüşlerin pornografik tasvirlerle birleştirilmesini içeren yayınlara karşılık olarak ortaya çıkmıştır (Alexandrian, 1993: 143-165). 18. yüzyılda Avrupa dışı toplumlara yönelik, özellikle peri masalları tarzında oryantalist temalar erotik edebiyata katılmaya başlamıştır. Crebillon'un Japonya'da geçen *Tanzai ve Nearne* (1734), Voisenon'un *Sultan Mizapuf* (1746), *Zulmis ve Zelmaide* ve Diderot'nun *Patavatsız Mücevherler* (1748), Colle'un, korsanlar tarafından İstanbul'da padişahın haremine satılan bir kadını anlatan *Damızlık Leandre* (1754) kitapları bunlara örnektir (Alexandrian, 1993: 189-190).

Voltaire kilise karşıtı eylemi başlattıktan sonra bu eylemi destekleyen keşişlerin sefahatlerine ilişkin pek çok yazı yayımlanmıştır. 17. yüzyılda müstehcen içerikli kitaplar kralın ya da kraliyet sansürçüsünün izniyle basılabilmiş, sansürçü onayı olsa bile kilise ya da parlamento tarafından kitaplar mahkûm edilebilmiş, ele geçirilen yasak kitaplar yok edilmiştir. Bu dönemde basılma izni olmayan kitap türleri politik yergiler, deizm ya da ateizm içeren metinler ve erotik romanlardır. Yasaklanan kitaplar çoğu zaman yasa dışı bir şekilde el altından basılıp dağıtılmıştır (Alexandrian, 1993). Fransız İhtilali döneminde pornografinin ana konularından biri Marie-Antoinette olmuştur. Bu nedenle devrim sonrasında Marie-Antoinette ve bazı soylu kadınlar yargılanmış ve idam edilmişlerdir. Bu anlamda, bu dönemde pornografi beden-politik bir niteliğe bürünmüştür (Hunt, 1996: 117). Kitapların sistematik olarak yasaklanması ve sansürlenmesi süreci 19. yüzyılda yaygın hale gelmiş,

yazarlar yazdıkları erotik romanları “anonim” imzası ile yayımlamaya başlamışlardır.

Batı edebiyatında Doğu hikayeleri 1713'te *Bin Bir Gece Masalları* ile başlamıştır. İstanbul'da Fransız elçisi olarak görev yapan Antony Galland, Fransa'ya dönerken yanında bu eseri de götürmüştü ve eseri Batı edebiyatına kazandırmıştır (Baktır, 2013: 118). Galland'ın notlarında Doğu'nun “vahşiliği” sıklıkla seks ile iç içe geçmiş bir şekilde ele alınmıştır. Kabbani'ye göre, bu dönem edebi mitler ile politik ekonomik ihtiyaçların çakıştığı ve Avrupalıların Hıristiyan olmayan kültürlerle tanışmak istedikleri bir entelektüel laikleşme dönemine tekabül eder. Bu şekilde “gerçek dışılığın ortasında tuhaf bir gerçeklik anlayışı” oluşmuştur (Kabbani, 1993: 37, 40-41). Kitap Richard Burton tarafından İngilizceye çevirmiştir. Kitabın Avrupalılar üzerindeki etkileri, eserin kimi zaman Doğu'nun gerçek dünyasının anlatılması kimi zamansa sadece hayal gücünün bir ürünü olarak değerlendirilmesi şeklinde meydana gelmiştir (Baktır, 2013: 118).

19. yüzyılla birlikte Doğu erotolojisi müstehcen içeriklere tema sağlamaya başlamıştır. 1850 yılında Cezayir Genelkurmay yüzbaşısı 16. yüzyıla ait ve yazarı Tunuslu Şeyh Nefzavi olan *Kokulu Bahçe* adlı Arap elyazmasını Fransızcaya çevirmiştir. Bu çeviri Guy de Maupassant tarafından Cezayir'de bulunmuş ve 1884'te yayımlanması bir yayıncıya tavsiye edilmiştir. 1877'de Guy de Maupassant tek perdelik bir “kötü ahlak” komedyası olan *Gül Yaprağından Türk Evi*'ni yazmıştır. 1883'te de *The Kama Sutra of Vatsyayana* İngilizceye çevrilmiş ve sadece “belirli bir kesimdeki” okuyucu için 250 adet basılmıştır (Alexandrian, 1993: 292-294).

Britanya'da, erotik içerikleri toplayan Herbert Spencer Ashbee, Richard Monckton Milnes gibi koleksiyoncuların bazıları tek başlarına ya da topluca müstehcen kitaplar yazmışlardır. Bu dönemde, *Gizli Yaşamım* (1890), *Jinekokrasi* (1893) gibi eserler yayımlanmıştır (Alexandrian, 1993). Ayrıca Assbee tarafından Pisanus Fraxi takma adıyla *The Index Librorum Prohibitorum* (1877) adlı üç kitaptan oluşan pornografik eserlerin listelendiği ilk endeks yazılmıştır (Marcus, 2017: 35). Bu anlamda, Viktoryen dönemi İngilizlerin, gizliden gizliye dünyanın ilk pornografları olduğu söylenilebilir (Alexandrian, 1993: 305-316). 19. yüzyıl sonlarında Doğu toplumlarına ait erotik eserlerin İngilizceye çevrilmesi önemli bir iş kolu haline gelmiştir. 1882-83 yılları arasında Richard Burton ve F.F. Arbuthnot erotik yapıtları yayımlamak amacıyla Kama-Shastra Society'i kurmuşlar ve pek çok erotik eseri çevrilip yayımlamışlardır (Schick, 2000: 163-165).

Viktoryen pornografisinin üretim ve dağıtım biçimleri bu dönemdeki politik düzensizlikler, emperyalizm ve kitlesel piyasaların ortaya çıkması ile paralel gelişmiştir (Dau, 2014: 281-282). Dönemin toplumsal değişimleri kendisini pornografik metinlerde ya da görsellerde çeşitli şekillerde gösterebilmektedir. Buna örnek olarak, kölelik karşıtlarınca halkın ilgisini çekme amacıyla 19. yüzyıl boyunca tekrar tekrar basılıp dağıtılmış olan kırbaçlanan bir köle kadına ait görsel bir imajın kamusal tüketime açık bir şekilde sürekli kullanılması gösterilebilir. Bu ceza, “İngiliz ahlaksızlığı” olarak ünlenen kırbaçlamanın libidinal yansıması olarak yorumlanmaktadır (Colligan, 2006: 67). Bir diğer örnek ise küresel egzotizm ve müstehcen içeriklerin trafiğinin artışı ile imparatorluğun fantezilerini besleyen harem konulu pornografilerdir. Ayrıca, eşcinsellik korkusu, yabancı halklar hakkında endişeler, toplumsal cinsiyet değerleri, kirliliğe, tembelliğe, ırklara ya da sınıflara yönelik inançlar çerçevesinde Viktoryen cinsel kültürü dönemin pornografilerinde ortaya çıkmıştır (Dau, 2014: 281-282). Hyam’a (2004: 2-3) göre, Avrupa yayımları sadece ticaret ve Hıristiyanlık meselesi değil aynı zamanda bir “çiftleşme” ve cariyelik meselesidir ve İngiltere, dünyaya sadece pamuktan giysiler satmamış aynı zamanda çıplak erotik fotoğraflar da ihraç etmiştir. Bu anlamda, emperyalist politikalar salt ekonomik ve siyasi düzlemde gerçekleşmemiş, dönemin kültürel ürünlerinde de kendisini göstermiştir.

1.2. Etnopornografi: Arzu Nesnesi Olarak Ötekinin İnşası

Etnopornografi kelimesi, ilk defa bir İngiliz koloni yöneticisi ve antropolog olan Walter Edmund Roth tarafından, “Bu bölüm genel okuyucu için uygunsuz olabilir” uyarısı ile Avustralya yerlilerinin cinsel ritüellerini ifade etmek amacıyla kullanılmıştır (Roth, 1897: 169). Roth, bilimsel çalışmasının Viktoryen pornografi ile karşılaştırılmasını, verilen bilgilerin yanlış kullanılmasını ya da tahrip edilmesini istemediğinden araştırmasına bu uyarı ile başlamıştır (Sigal vd., 2020: 4). Etnopornografi terimi antropolojik ve kolonyalist bir başlangıca sahiptir ve Batı dışı toplumlara yönelik erotik materyallerin üretimi olarak tanımlanabilir. Etnopornografinin metodolojisi ve kuramı, gözlemlenen insanların tarihsel ve etnografik açıklamaları, “egzotik” insanların etnografik görüntüleri, “ucube gösterileri”, bilimsel ve medikal raporlar, müze sergileri, kişisel mektuplar ve özel arşiv dokümanları, kolonyal karşılaşmaların ve spiritüel dönüşümlerin dinsel açıklamaları, gezi yazıları ve Oryantalist söylem, kolonyal sanat, ırklar arası pornografi, fotoğraf ve film arşivleri vb. içeriklerle inşa edilmiştir. Etnopornografi pornografik temsillerin anlamları, cinselliklerin çoğulluğu, kolonyal temsillerin mirası ve

formüle edilmiş tanımları hakkında bir dizi ilgiye işaret etmektedir (Sigal vd., 2020: 4).

Egemen kültürlerin gezi yazarları, koloni memurları, antropologları, insan biyologları ya da etnotarihçiler tarafından yapılmış bilimsel söylemler, halk arasında bulunan tanımlamalar ve inşalar, etnopornografiyi ifade etmektedir. Bu süreç “ötekiler”in söylemleri ve seksüel pratikleri ile ilgili imajlar ve temsillerin canavarlaştırılması (dehumanisation) üzerinden işlemektedir (Lyons & Lyons, 2004: 328). Etnografi etimolojik olarak bir grup insanı ya da ulusu ifade eden, farklı topluluklar arasındaki fiziksel, dilsel ve kültürel ilişkileri içeren ve 1840’larda tarihsel ve bilimsel bir disiplin olarak ortaya çıkan bir alanı ifade etmektedir. Bu anlamda, etnopornografi, “ethno”, “porno”, ve “graphos” kelimelerinin birleşiminden oluşan, tipik olarak bir tür sömürgecilik ya da değiş tokuşla ortaya çıkan ve sıklıkla ırk ve irksal farklılık kategorileriyle anlaşılan bir grup insanın açık bir biçimde cinsel olarak sınıflandırılmasıdır (Sigal vd., 2020: 6). “Etnografi” ve “pornografi” ortak bir egemenlik söylemini paylaşmakta, bilme ve sahip olmayı içeren arzudan doğan dürtüleri temsil etmektedirler. Pornografide erkek kadından, etnografide ise merkeze alınan kültür “öteki” kültürden üstün görünür. Bu anlamda, hiyerarşik bir ilişkiler sistemini ifade ederler. Sömürgecilik ve ataerkillik “doğanın normal düzeninin” bir parçası olarak görünür. Pornografi daha geniş bir cinsellik söyleminin ve arzunun örgütlenmesinin, etnografi ise daha geniş bir bilimsel söylemin ve bilginin örgütlenişinin parçasıdır (Hansen vd., 1989: 67).

Gezginlerin genelde erkeklerden oluşması seyahat söylemini egzotik yerlere “varışın erotiği” ekseninde ataerkil değerlerle örülü hale getirmiştir (Schick, 2000: 79). McClintock’a göre, Afrika, Asya, Amerika gibi bilinmeyen kıtalar uzun yıllar erotize edilerek, Avrupa bilgisini biçimlendirmiştir. Bu anlamda, “öteki” mekanlar Avrupa’nın yasaklanmış cinsel arzularını ve korkularını yansıttığı bir “porno-tropik” mekân haline gelmiştir. 19. yüzyıl Batı popüler bilgisi, “gururlu, tembel, hain, hırsız, ateşli ve her türlü şehvete bağımlı” olmak üzerinden, özellikle Afrika’yı cinsel sapkınlık ve anomalinin simgesi olarak belirli bir yere yerleştirmiştir. Bu gelenekte kadınlar seksüel sapkınlığın simgesi olarak biçimlendirilmiştir ve “hayvanlara yakın olacak kadar gelişigüzel bir şehvete sahip oldukları” fikri yaygındır. Bu dönemde bazı gezginler okuyucularını, “bu düzensiz kıtada kadınlar bir erkekle tanışarlarsa hemen onun alt kısımlarını soyarlar ve kendilerini onun üzerine atarlar” ifadeleriyle Afrika’da beyaz bir adam olarak seyahat etmenin tehlikeleri konusunda uyardığıdır (McClintock, 1995: 22-23).

Sömürgeleştirilenlerin bedenleri çeşitli metinlerde ve grafiklerde motif olarak kullanılmıştır. Irksal ve etnik ötekilerin bedenleri ve cinsel pratiklerinden derinden etkilenen bilim insanları ve popüler izleyiciler büyük cinsel organları, çıkıntılı kalçaları ve büyük göğüsleri, sömürgeleştirilmiş erkek ve kadınların doğalarında var olan bir hiperseksüalitenin simgesi olarak görmüşlerdir. Benzer şekilde kolonyal ikonografide yabancı toprakların ele geçirilmesinin Avrupalı olmayan kadın bedenlerinin Avrupalı erkekler tarafından “cinsel fethini” ifade edecek şekilde tasvir edildiği örnekler mevcuttur (Meiu, 2015: 240). Örneğin 1590 yılında Portekizli bir tüccar olan Jose da Silvestre tarafından yapılan, Güney Afrika’da Kukuanaland adlı bir bölgeyi gösterdiği iddia edilen bir haritada tüccarın kendisi Sheba’nın Göğüsleri adlı bir dağın “meme ucunda aklıktan ölürlen” çizilmiştir. Sonrasında, bu harita 1885 yılında Henry Rider Haggard’ın *King Solomon’s Mines* adlı romanında kullanılmıştır. McClintock, bu haritanın Batı emperyalizminin üç yürütücü temasını temsil ettiğini söyler. Bunlar, kolonileştirilmiş kadınların kontrolü yoluyla beyaz erkek iktidarının yayılımı, kültürel bilginin yeni küresel düzeninin ortaya çıkışı ve meta sermayesinin emperyal hakimiyetidir (McClintock, 1995: 2-3).

Ötekilik mekanlarının anlatsal inşasında cinselliğin kullanılması “saygınlık” kavramının oluşturulmasında milliyetçiliğin önemli bir etmen olmasından ve dönemin sosyal Darwinist yaklaşımlarından kaynaklanmaktadır. Sosyal Darwinist perspektifte cinsel aşırılık hayvanlara ve aşağı olarak görülen ırklara atfedilmiştir. Cinsellik “biz” ve “onlar” arasında sınırlar çekebilme için üretilmiş ve cinsel adap “ulus” ve “öteki” arasında farklılıklar tahayyül etmeye yarayan bir araç olarak kullanılmıştır. Burjuva kültürünün oluşturulmasında idealleştirilmiş bir kendilik tanımının yanında, bu tanıma tehdit eden niteliklerin kültür dışı gruplara ya da işçiler, kadınlar gibi aynı kültür içerisindeki ötekilere yansıtılması önemli bir rol oynamıştır. Bu anlamda, Avrupalı olmayan, burjuva saygınlığının ve ölçülülüğünün karşıtı sayılmıştır (Schick, 2000: 49-51). Foucault’nun tabiriyle 19. yüzyılda cinsellik tertibatının genelleşmesi hegemonyacı bir odaktan yola çıkılarak gerçekleştirilmiş, toplumun tümü bir “cinsel beden”e sahip olmuştur. Bu durum burjuva toplumunun yaratılmasında önceki egemen sınıf olan aristokrasinin “soyluluk” a dayanan meşruiyet iddialarına karşılık burjuvazinin “sağlıklı” cinselliği ve beden algısının oluşturulması ve bunun halka dayatılmasını ifade etmektedir. Türü kusursuzlaştırmaya yönelik ilk düşünceler soyluların “kan sorununu” baskıcı bir cinsellik yönetimine evriltmişlerdir. Bu anlamda,

Foucault'a göre, Marquis de Sade ve ilk öjenistler bu "kansallık"tan "cinselliğe" geçişte çağdaşlardır (Foucault, 2003: 96-109).

19. yüzyıl Avrupa'da sanat, edebiyat ve bilimsel çalışmalarda kullanılan Doğu imajları yoluyla cinsel arzu, kültürel tahakküm ve kadın düşmanlığı üzerinden Batı ahlakının üstünlüğü düşüncesi kültürel olarak aktarılmış, Doğu ile cinsel fanteziler arasında, harem, köle, hamam, peçe gibi klişe imajlarla ilintiler kurulmuştur (Leppert, 2002: 319). Viktorya dönemi edebiyatında Doğu, şehvet düşkünlüğünün ayartıcı serbest bölgesi olarak tahayyül edilmiştir (Kohlke & Orza, 2008: 68). Zamanla bu "şehvet düşkünlüğü" imgesi Batı dışı diğer toplumlara da addedilmiş ve o dönem yapılan bilimsel çalışmalarda kendisini göstermiştir. Bedenlerin biçimlerine göre insan karakterlerinin tespit edilmeye çalışıldığı 18.-19. yüzyıl fizyonomi kitaplarında bedenin her bir parçası hiyerarşik kültürel farklılıklar için bir yol haritası olarak sunulmuş ve organ şekillerinin ulusların karakterleri üzerine etkisini konu edinen çalışmalar ortaya konmuştur (Leppert, 2002: 279). Örneğin Joseph Simms'in *Physiognomy Illustrated; Or, Nature's Revelations of Character* (1891) adlı kitabında "bozulmamış masumiyetin ve iffetin" belirtisi olarak bir Patagonya yerlisi ve döneminin kölelik karşıtı kadın aktivistlerinden olan Amerikalı Lucretia Mott'un yüzleri karşılaştırılmıştır. Kitaba göre, "Berrak, parlak bir göz, geniş ve yüksek bir alın, eşit şekilde gelişmiş dudaklar, zarif ve zeki bir yüz, saf aklın ve iffetin belirtilerinden bazıları"ni oluşturduğundan Patagonya yerlisi düşük, Mott ise yüksek iffete/saflığa (Puritativeness Large) sahip olarak belirtilmiştir (Simms, 1891: 221). Simms, aynı zamanda jinekolojinin kurucusu olarak bilinmektedir ve jinekoloji üzerine ilk deneylerini kadın köleler üzerinde anestezi kullanmadan yapmıştır (Ojanuga, 1993: 29).

Richard von Krafft-Ebing tarafından yazılan ve psikiyatrinin öncü eserlerinden kabul edilen *Psychopatia Sexualis* (1886) kitabında da yazarın önsözünde İslam ve Hristiyanlık karşılaştırmasına girildiği, İslam toplumlarının poligamik olduğundan dolayı "doğanın üreme yasası"na ve doğan çocukların ahlaki gelişimlerinin sağlanmasına uygun olmadığı, bu yüzden Batılı Hristiyan toplumların "çok eşli ırklara, özellikle de İslam'a karşı zihinsel ve maddi bir üstünlük" elde ettiği söylenmektedir. "Her şeyden önce Müslümanlık, kadını kamusal yaşamdan ve girişimden dışlıyor ve onun entelektüel ve ahlaki gelişimini bastırıyor. Müslüman kadın yalnızca şehvetli tatminin ve türün çoğalmasının bir aracıdır; Hristiyan doktrininin güneşli rayihasında, onun (kadının) ilahi erdemleri ve ev hanımı, arkadaş ve anne nitelikleri ortaya çıkar." (Krafft-Ebing, 2011: 44-45). İlk seksoloji kitaplarından sayılan

Henrich Kaan'ın *Psychopathia Sexualis* (1844) kitabında ise lezbiyenliğin tanıtıldığı bölümde bu "sapkınlığın" özellikle poligamik Doğu toplumlarında, Kuzey Amerika'daki bazı yerli kabilelerde ve Türklerde kadınların birlikte yaşadıkları alanlarda çok eskiden beri yaygın olduğu ifadesi bulunmaktadır (Kaan, 2016: 79).

Temsilde ortaya çıkan ötekinin öze indirgenen ve aşağılanan bedenine dair söylemler sömürgeci ve kapitalist Batı burjuvazisinin toplumsal, kültürel ve ekonomik hegemonyalarına "doğal" ve ahlaki bir açıklama getirmek için kullanılmıştır (Leppert, 2002: 281). Sömürgeleştirme ve köleleştirme yoluyla Avrupa hakimiyeti erotik bir biçim almıştır. Seksüel karakterler ve pratikler düzenli bir şekilde ırk ve "beyaz üstünlüğü" gibi emperyal yapıların hizmetinde inşa edilmiş ve teorileştirilmiştir (Thomas, 2007: 1). Avrupa dışı halklar için kullanılan "vahşiler" terimi dönemin hiyerarşik ırk sınıflandırmaları ve Batı'nın emperyalist dünya görüşü ile ilgilidir. Bu anlamda, "vahşiler, içgüdüsel cinsel tutkularla yönetilen ve beyaz ırkta evrimleşmiş olan niteliklere sahip olmayan yaratıklar" olarak görülmüştür (Kabbani, 1993: 81). Çalışmanın devamında 19. yüzyılda İngilizler tarafından yazılan iki erotik roman "Doğulunun" ve "ötekinin" cinselliğine yönelik Batılı algının değerlendirilmesi amacıyla analiz edilecektir.

2. *The Lustful Turk* ve *A Night in A Moorish Harem* Romanlarının Tematik Analizi

Avrupalıların Doğu'yu kaleme aldığı metinlerde Doğu'yu, Batı'dan farklılaştıran özellikler olarak, Doğu'nun bir "şehvet yatağı" olduğu ve Doğuluların atalarından miras aldıkları şiddet ile biçimlenmiş bir gerçekliğe sahip oldukları yönünde iddialar görülmektedir. Doğu üzerine bu görüşler Orta Çağ'a kadar dayandırılabilir ancak Doğu'ya ilişkin en kasıtlı söylem tarzlarına Doğulu ve Batılıların emperyalist ilişkiler kurdukları dönem olan 19. yüzyılda ulaşılmıştır. Politik hakimiyet ve ekonomik sömürü Avrupalı sömürgeci için bir "medenileştirme" kılıfına sokulmuştur (Kabbani, 1993: 14-15). İngiltere'nin Amerika ve ötesini içeren batıya doğru dünyayı keşfetme çabası Müslüman Türkler ve Mağribiler ile kapsamlı ticari, diplomatik ve sosyal ilişkileri içeren bir girişime evrilmiştir. Hristiyan olmayan başka hiçbir halk, Britanyalılarla, Osmanlı İmparatorluğu, Cezayir ve Libya'nın yanı sıra Fas'taki Müslümanlar kadar geniş çapta etkileşim kurmamıştır. Müslümanlar, İngiliz tarihindeki başlıca Ötekiler olan Yahudiler ve Amerikan Kızılderililerinden daha fazla bu dönemde İngiliz topraklarında en yaygın olarak görülen Hristiyan olmayan insanları temsil etmişlerdir (Matar, 2000: 3).

Bu çalışmada ele alınacak kitapların¹ seçilmesinin nedenleri, her iki kitabın da 19. yüzyılda İngiltere’de yazılmış olması, Viktoryen pornografi geleneğine uygun olarak yazarlarının kendi isimlerini kullanmamaları ve her iki kitabın da konusunun bir Doğu haremde geçmesi olarak gösterilebilir. Her iki metinde de ana karakterler İngiliz olmasına rağmen *The Lustful Turk*, Cezayir Dayısı olan Ali’nin haremine kapatılan bir İngiliz kadını, *A Night in a Moorish Harem* ise ezkaza yolu Fas’ta “Abdallah Paşa’nın haremine düşen” bir İngiliz erkeği konu edinmektedir.

Foster’a (1993: 118) göre, *The Lustful Turk*, birinci şahıs anlatımı, masum bir kurban, saldırganın cinsel ataklığı ve egzotizmi gibi Viktoryen pornografinin standart motiflerini içeren, ahlak dersi veren kurguda pornografik imge kullanımının en eski ve en iyi örneklerinden birini oluşturmaktadır. Marcus’a (2017: 203) göre, bu kitap, kendi türünün ilk örneklerinden olduğundan ve bir tür olarak pornografi kendi standartlarını henüz oluşturmadığından üslup ve kurgu olarak belirli edebi biçimlere bağlı kalınarak yazılmıştır. *The Lustful Turk* romanı 1968 yılında, Byron Mabe tarafından aynı isimle sinemaya uyarlanmıştır. *The Lustful Turk*, karakterlerin birbirlerine gönderdikleri mektuplardan oluşan bir kurguya sahiptir. Kitap şu önsöz ile başlamaktadır:

The Lustful Turk (Şehvetli Türk) ya da Doğulu bir hükümdarın hareminden sahneler, genç ve güzel bir İngiliz leydisinin İngiltere’deki arkadaşına yazdığı bir dizi mektupta, kaçırılması ve Türklerin tüm müstehcen zevklerine bütünüyle teslimiyeti içtenlikle ve canlılıkla tasvir edilmekte, bütün olanlar haz ve sadelikle otantiklik garantisi verilerek tanımlanmaktadır.

Eseri genel olarak özetlemek gerekirse, roman Emily Barlow adlı karakterin, 1814’te gemiyle Hindistan’a giderken Türk korsanların saldırısına uğraması ve kendisine eşlik eden Eliza’yla birlikte Türk bir dayının haremine satılması ile başlamaktadır. Kitap Emily’nin arkadaşı Sylvia’ya 18 Haziran 1814 tarihli Crown Hotel’den yazdığı bir mektupla başlar. Bu mektupta Emily’nin amcasının mirasını almak için ailesinin zoru ile Sylvia’nın erkek kardeşi olan Henry’i terk etmek ve Hindistan’a gitmek zorunda kaldığını anlatır. Bu mektubu Cezayir Dayısı Ali’nin Tunus Beyi Muzra’ya yazdığı ve Muzra’nın kendisine hediye ettiği Yunanlı kadın köle için teşekkür ettiği bir başka mektup izler. Sonrasında, Emily Türk korsanlar tarafından ele geçirilir

¹ Analizde, *The Lustful Turk*’ün 1985 yılında Star Book Publishing; *A Night in a Moorish Harem*’in ise 1995 yılında Wordsworth Editions tarafından basılan versiyonlarından yola çıkmıştır.

ve zorla hareme sokulur. Haremde Dayı'nın tecavüzüne uğrar. Emily başlar da bunun bir efendi-köle ilişkisi olduğundan yakınsa da zamanla bu tabiiyetinden keyif almaya başlar. Haremdeki diğer cariyeler olan Fransız, İtalyan ve Yunan kadınlar ile karşılaşır ve her biri Emily'ye kendi hikayesini anlatır. Emily'nin adı Zulima olarak değiştirilir. Dayı, bir tartışmadan sonra Emily'nin (Zulima) “ceza olarak” yanına bir süre uğramaz. Emily (Zulima), Dayı'ya sonsuz itaatini sunduktan sonra ilişkileri devam eder. Eserin sonraki bölümünde Emily'yle birlikte esir alınan Eliza'nın Dayı tarafından Tunus Beyi Muzra'ya hediye olarak gönderildiğini öğreniriz. Tunus Beyi'nin Dayı'ya yazdığı mektupta Eliza'nın kendisine saldırdığını ve Muzra'nın “dersini bildirmek” için Eliza'yı “benim deney odam” dediği bir işkence odasına götürdüğünü öğreniriz. Burada Eliza'ya yapılan işkenceler detaylı bir şekilde anlatılır. Muzra, Eliza'yı bağlar, onu kamçılar ve ona tecavüz eder. Sonrasında kadının Muzra'yı bıçaklamasıyla birlikte Eliza, Dayı'nın haremine geri gönderilir.

Romanın sonrasında Dayı'nın Abdallah adlı bir denizciye mektup yazdığı görülür. Mektupta Abdallah'tan kendisinin gönderdiği Fransız misyonerlerin arasında olan Peder Angelo adlı bir rahibin yardımıyla Emily'nin mektuplaştığı Sylvia Carey'nin kaçırılıp Cezayir'e getirilmesini ister. Sonraki başka bir mektupta Pedro'nun Avrupa'dan “genç bakireleri” kaçırıp sık sık Cezayir ve Tunus'taki Türklere sattığını öğreniriz. Sylvia'nın hareme kapatılmasından sonra, Emily, altı aylık hamile olduğu bir süreçte Dayı'nın İngiliz başka bir kadını ziyaret ettiğini ve bu kadının arkadaşı Sylvia olduğunu öğrenir. Ali, bunun nedenini Emily'ye olan son mektubunda Sylvia'nın kendisini “hayvan” (beast) olarak tanımladığını bildiği ve ona “dersini vermek için” cinsel olarak kendisine bağımlı kıldığı şeklinde açıklar. Romanın devamında Yunanlı cariyeye Dayı'yı “ikinci bekaretine” saldırdığı için bıçaklar, bu süreçte Emily düşük yapar. Dayı doktorundan “artık işe yaramayan” cinsel uzuvlarından kendisini kurtarmasını ister ve cinsel organlarını Emily ve Sylvia'ya armağan edip onları azat eder. Sylvia ve Emily ülkelerine dönerler, ailelerine bu süreçte Fransa'da bir yatılı okulda kaldıklarını söylerler. Sylvia bir baronla evlenip “iffetli numarası” yapar. Emily ise “kimsenin Dayı'nın yerini alamayacağını düşündüğü için evlenmez. Son olarak, Dayı'nın cinsel uzuvlarının Londra'da yatılı okula giden bir Lady'e verildiğini ve okulda iyi davranış sergileyen diğer öğrencilere ödül olarak gösterildiğini öğreniriz.

A Night in a Moorish Harem ise, önsözde ana karakter olan Lord George Herbert'in fiziksel özelliklerinin tanıtılmasıyla başlar, sonrasında, kendisinin saygıdeğer bir aileden gelen, İngiliz Donanmasının yetkili bir üyesi olduğunu

öğreniriz. Ana karakter romanın başında “son derece yakışıklı” ve “cinselliğe düşkün” olarak tarif edilmekte ve anlatılacak hikâyenin ilginç olmakla birlikte gerçek olduğu okuyucunun bilgisine sunulmaktadır. 18-19. yüzyıllar, İngilizlerin denizler üzerindeki hakimiyetinin Avrupa devletleri arasındaki üstünlüğünü perçinlediği ve küresel sömürgeci girişimlerinin başladığı bir dönemi ifade etmektedir (Kahf, 2006: 188). Bu eserde ana karakterin denizci olması bunun bir yansıması olarak okunabilir.

Kitap on beş bölümden oluşmakta ve her bir bölümde bir karakter kendisine ait bir erotik hikâye anlatmaktadır. Kitap ilk olarak “Abdallah Paşa’nın haremî (Seraglio)” bölümüyle başlamaktadır. Sonrasında romanın karakterleri olan, İspanyol, Yunan, Fas, İtalyan, Çerkez, Portekizli, İranlı, Arap ve Fransız cariyelerin kendi ağızlarından hikayeleri ile devam etmektedir. Ana karakter Lord George Herbert’in da kendi hikayelerini anlattığı dört bölüm vardır. Roman George’un komutasında olan İngiliz Kraliyetine ait *Antler* adlı bir geminin Fas kıyılarına demirlemesi ile başlamaktadır. George denizde biraz yüzdükten sonra bir kayığın üstünde uyuyakalır. “Faslı tekneler tarafından fark edilmekten korkulduğu için” kayıkta bir yelken veya kürek yoktur ve tekne kumsala vurur (Anonim, 1995: 12). Köle olarak satılmaktan korkan George, kayığı, gizlemek amacıyla kayalık bir alana çeker. Bu esnada kayalıkların üstündeki büyük binadan birkaç kadın kendisini fark eder ve şaldan bir ip atıp George’u yukarı çekerler. Burada George, “farklı ulusların en güzel kadınlarından oluşan” dokuz kadın olduğunu görür (1995: 13). George, geldiği yerin Abdallah Paşa’nın haremî olduğunu öğrenir. Sonrasında roman her bir karakterin kendine ait bir anı anlatması ve bölüm sonlarında anlatıcıların başrolde olduğu grup olarak gerçekleştirilen cinsel eylemlerin anlatımları ile biter. Çalışmanın sonraki bölümünde bu iki roman Viktoryen pornografide harem imgesi, Viktoryen ahlaka karşılık olarak Doğulu erkek-kadın bedenleri ve cinselliği, kadın bedeninin fethedilecek bir alan olarak sömürgecilik üzerinden sembolizmi çerçevesinde tematik başlıklar altında analiz edilecektir.

2.1. Bir Cinsellik Mekânı Olarak Harem

Uzun yıllar boyunca oryantalist resimler ve metinler tarafından betimlenen Doğu toplumları Avrupalılar için hem büyüleyici hem de rahatsız edici bir etkide bulunmuştur. Oryantalist fantazmalarda cinsellik büyük bir yer tutmakta ve bunun somutlaşmış hali olan “harem” merkezi bir figür olarak ortaya çıkmaktadır (Alloula, 1986: 3). Montesquieu (2020: 292) iklimin insanlar üzerindeki etkilerini değerlendirirken sıcak ülkelerde fiziksel aşkın soğuk ülkelere göre daha fazla heyecan yarattığını ileri sürer. Ona göre “Sıcak ülkelerde yaşayanların organlarının hassasiyetiyle birlikte ruh, iki cinsin

birleşmesiyle ilişkili ne varsa bunlardan aşırı bir heyecan duyar. Her şey bu hedefe kilitlenir. Kuzey iklimlerinde, fiziksel aşk zar zor kendini hissettirecek bir güce sahiptir”. Montesquieu, istibdat rejimlerinde kadınların kendisinin bizzat lüks bir obje olduğunu, buralarda kadınlardan itaatin beklendiğini belirtmektedir. Bu tür devletlerde hükümdarlar insan doğası ile alay ettiklerinden birden fazla eşe sahiplerdir ve eşlerini hapsederler (Montesquieu, 2020: 131).

18. yüzyılda Montesquieu'dan esinlenen yazarlar Doğu hakkındaki yazını geliştirmiş ve oryantalist bir literatür oluşturmuşlardır. Kitap ticaretinin bu yüzyıldaki gelişimi ve gezi yazılarına artan ilgi harem fantezilerinin daha geniş bir alana yayılmasında etkili olmuştur. Bu anlamda, Montesquieu'nun anlatıları Batılıların Müslüman kadın ve erkekler hakkındaki kuvvetli iddialarına temel olmuş, Müslüman kadınların hareme hapsedildikleri ve Doğu'da poligaminin yaygın olduğu düşünceleri zamanla sağlam bir görüş haline gelmiş, dini önyargı ve emperyal hırsla beslenmiştir. 18-19. yüzyıllarda Batı ve Doğu arasında değişen güç ilişkileri ve artan kolonyalizm sonucunda İslam toplumlarında kadınlara nasıl muamele edildiği konusu siyasi bir içerik kazanmış, harem ise ideolojik bir sembol haline gelmiştir (İpşirli Argit, 2017: 49).

“Harem” sözcüğü hane halkının kadın üyelerini ve bu kadınlara hane içerisinde tahsis edilmiş olan bölümü ifade etmektedir. Arapça *h-r-m* kökünden türetilen sözcük tabu kavramıyla beraber gelmekte, yasaklık, gayrimeşruluk, kutsiyet, dokunulmazlık gibi kavramlara işaret etmekte ve “iç-dış” ikiliğini yansıtmaktadır (Schick, 2020: 162-163). Kahf'a (2006: 7) göre, harem konusu Batılı metinlerde dönemden döneme değişime uğramıştır. Müslüman kadınların Orta Çağ'daki temsillerinde örtü ve harem gibi temalar yer almazken Rönesans'ta bu temsiller seyrek olarak ortaya çıkmaya başlamış, 18. yüzyıla gelindiğinde harem Müslüman kadınların Batı metinlerindeki ana temsil alanı haline gelmiştir. Kadınların, Batılıların İslam anlatısının merkezine yerleşmesi Avrupalıların Müslüman ülkelere sömürgeciler olarak yerleşmeleri ile bağlantılıdır. Peirce'e (1998: 1-3) göre ise harem, Müslüman cinselliğine ilişkin Batı efsanelerinin en yaygın simgesini oluşturmaktadır. 16.-17. yüzyıldan itibaren Osmanlı sultanının sarayı çeşitli metin ve tasvirlerde en çok ilgilenilen konular arasında olmuştur. Bu şekilde Avrupa bir Doğu tiranı efsanesi geliştirmiş ve haremlerle birlikte seks alemi yozlaşmış iktidarları anlatmada kullanılan bir mecaza dönüşmüştür. Buna karşın, harem temeli dinamiği cinsellikten çok aile politikası üzerinden oluşmaktadır ve harem sadece bir zevk alanı olarak değil aynı zamanda hanedanın varo-

luşunu sağlayan siyasi bir mekân olarak da düşünölmelidir. Bununla birlikte varlıklı Müslöman hanelerinde erkek hane reisinin eşlerini ve cariyelerini içerdöği kadar birbirleriyle karmaşık ve birçoğu cinsel işlev taşımayan ilişkilerle bir araya gelmiş erkek hane reisinin erkek ve kız evlatları, eşleri, aile içerisindeki yaşlı ya da dul kadınlar gibi hane üyelerini de kapsamaktadır. Schick'e (2000: 45-49) göre ise, bazı mekanlar fetiş değere sahiptir ve pornografide mekân belli bir değeri taşır. Bu anlamda, Doğu, cinsel bir mekân olarak görölen haremın temsilinde erotik metinler aracılığıyla bir ötekilik diyarı olarak belli bir surette yeniden kurulmaktadır. *The Lustful Turk*'te Emily, Sylvia'ya Dayının haremına satıldığındaki ilk deneyimini şu ifadeler ile anlatır:

Bana acı, Sylvia; acizliğime yazık. Bu barbar Türklerin eline düşecek kadar talihsiz olan kadınların, özellikle de güzellik iddiasında bulunanların maruz kaldıkları zalim muameleyi şüphesiz duymuşsunuzdur; ama ayrıldığımızdan beri çektiğim acılara benzer bir şey tahmin etmen tamamen imkânsız Sylvia (...) Tanrım, Sylvia, artık iffet iddiam yok. Zavallı bakire kesinlikle hiçbir zaman bu kadar duygusuzca erdeminden yoksun bırakılmamıştı. Lanetli korsan beni bu yere getirdiği gün, yalvarmalarıma rağmen zalim bir güçle bekaretimi elimden aldı. Doğanın bana bahşettiği tüm güçle boşuna direndim. Faydası yoktu. Boşuna haremı haykırışlarımla çınlattım ama zavallı arkadaşının imdadına ne bir destek ne de bir yardım geldi; sonunda, masumiyetimi savunmak için mücadele etmekten bitkin düştüm, gücüm sonunda beni tamamen hayal kırıklığına uğrattı ve güçlü saldırganım amansız bir şekilde yıkımımı tamamladı. Ah, Sylvia, zavallı arkadaşın artık bu değersiz Türk'ün kirli cariyesi (Anonim, 1985: 14).

Özellikle "güzel" olarak betimlenen kadınların hareme alınma şekli *A Night in a Moorish Harem*'de de benzer ifadelerle anlatılır. Romanın ana karakteri George kadınlar tarafından ipe camdan içeri çekildikten sonra içerideki dokuz kadını betimlemeye başlar:

Her biri, cazibesi açısından diğerlerinden farklıydı: bazıları büyük, bazıları küçüktü; kimisi ince, kimisi tombul, kimisi sarışın, kimisi esmer ama hepsi büyüleyici güzellikteydi. Her biri de farklı bir milletin en güzel tipte kadınlarından oluşuyordu çünkü savaş, gemi enkazları ve korsanlık, Mağribi Paşaların Akdeniz'de dalgalanan tüm bayraklar altından sevgililerini seçmelerine olanak sağlıyordu (Anonim, 1995: 13).

Kadınların haremlere nasıl alındığına ilişkin Batılı bilgi büyük oranda 1747’de Jean-Antoine Guer tarafından yazılan esere dayanmaktadır. Bu eserde İslam’ın peygamberinin Doğu hükümdarlarının meşru evlilik sayısını tespit ederken, edindikleri kölelerin sayısına sınır koymadığı, her biri farklı kökenlerden ve ülkelerden gelen bu sayısız “güzel” esirlerin efendilerinin ihtişamlarını yansıtmak için paşaların görevlendirdiği elçiler tarafından tespit edilip esir alındıkları yazmaktadır (Guer, 1747: 25). İncelenen romanlarda hareme giriş hikayelerinin bu anlatıma benzer şekilde öykülediği görülmektedir.

Her iki romanda Viktoryen dönem toplumsal cinsiyet normlarının, karakterlerin işlenişinde aktif olarak kullanıldığı görülmektedir. Her iki romanda İngiliz ana karakterler Müslüman bir yöneticinin haremine girerler ancak giriş şekilleri birbirlerinden farklıdır. İngiliz erkeğin hareme girişi eğlenceli bir şekilde ve haremdeki kadınların onu davet etmesiyle olurken, *The Lustful Turk*’teki İngiliz kadınlar hareme Müslüman yöneticinin zor kullanmasıyla alınırlar. İngiliz kadının hareme girişi bir erdem ve iffet kaybı olarak görülürken İngiliz erkeğinki egzotik bir yerde bulunan Batılı erkeğin “maceraları” havasında okuyucuya sunulur.

The Lustful Turk’teki harem tasvirine bakıldığında ilk olarak Emily’e verilen süitin betimlendiğini görürüz. Süit yemek, giyinme ve yatak odasından oluşmaktadır. Odada bulunan üç büyük pencereden sarayın duvarlarını döven bir denizin tasviri ile karakterin buradan hiçbir kaçış ihtimali olmadığı okuyucuya ima edilmektedir. Odanın bir köşesinde Emily’nin “ölümcül” olarak tanımladığı, “Doğu modasına göre en görkemli tarzda, büyük kadife minderlerden yapılmış” bir yatak bulunmaktadır ve yatağın yerleştirildiği açığı oluşturan duvarın iki tarafı ve tavan tamamen ayna ile kaplıdır (1985: 23). *A Night in a Moorish Harem*’de ise harem (seraglio) kayalıkların üzerinde izole bir bina olarak tasvir edilir ve George harem içine girer girmez “zengin bir şekilde döşenmiş ve zarif bir şekilde aydınlatılmış bir dairenin parfümlü havasına” dikkat eder (1995: 13). Her iki romanda da harem betimlemeleri Doğu egzotizmini yansıtan ifadeler içermektedir.

A Night in a Moorish Harem’de haremdeki kadınların sadece Müslüman olanlarının hareme alınma hikayesi okuyucuya sunulmaktadır. Faslı, Arap ve İranlı üç Müslüman kadının hikayelerine bakıldığında Faslı ve Arap kadınlar doğrudan Paşa tarafından ailelerinden satın alınmışlardır ve bu satın alınma kadınların kendileri ve aileleri tarafından sevinçle karşılanmıştır. İranlı kadının hikayesinde ise nişanlısı ile tanışmaya giderken Türkler tarafından kaçı-

rılıp esir alınması, oradan kaçıışı ve şimdiki bulunduğu harem sahibine hediye edilişi anlatılmaktadır.

Batılı bilgide haremın “sınırsız” bir zevk alanı olarak tasviri romanlarda sıklıkla belirtilmektedir. İranlı kadının hikayesinde, Abdallah Paşa’nın hareminden önce, kadının bir Türkün haremine zorla alındığı ve haremdeki diğer kadınların erkeğin tecavüzünü kolaylaştırmak için kadını kollarından ve bacaklarından tuttuğunun ifade edildiği bir sahne anlatılır. Buna karşın harem sahibinin “şehveti dinmez” ve hadımlardan biri ile ilişkiye girer (Anonim, 1995: 73). Aynı romanda İngiliz erkeği hareme alan kadınlar haremın fantazmatik yapısını doğrulayacak bir biçimde “kendi aralarında hiçbir sırrın ya da kıskançlığın olmadığını” söylerler. Benzer şekilde Çerkez kadın da grup seks sonrası “Çerkez bir prenses bir Türk Paşa kadar ayrıcalığa sahip olmalı mı? Onun gibi bir hareme sahip olmamalı mı?” diye sorar (Anonim, 1995: 59).

Ahmed (1982: 524-525), harem ile ilgili ilk Batılı anlatımlarda bu sistemin Batılı erkekler tarafından dinsel kınamalara yol açtığı kadar hayranlıkla da izlendiği belirtir. Batılı erkeklerin harem anlatımlarında, erkeğin birden fazla kadınla cinsel ilişkiye girme hakkına ek olarak harem içerisindeki kadınların birbirleriyle cinsel ilişkilerini de kapsayan iddialar yoluyla spekülasyonlar yaratılmıştır. Bu yazılarda harem ile ilgili yaratılan ve “ahlaksızca” olarak nitelenen spekülasyonların sadece padişahın haremında Müslüman kadınlar arasında yaşanabilecek şeyler olduğu fikri hâkim olmaktadır ancak hareme ilişkin gözlemlenebilir bilgiye ancak 1716’da Lady Mary Wortley Montagu’nün yazılarıyla ulaşılmaktadır.

Her iki romanda da harem Doğulu bir hükümdarın tüm cinsel arzularını gerçekleştirme hakkına sahip olduğu bir alan olarak tanımlanır. Harem bu anlamda Batılı imgelemde bir “zevkler mekanıdır” ve *A Night in a Moorish Harem* romanında olduğu gibi buraya giren yabancı bir erkek kendisini bu sınırsız zevk alanının karşısında bulmaktadır.

2.2. Viktoryen Ahlaka Karşı Doğulu Erkek Bedeni ve Cinselliği

Corbin’e (2021: 10-11) göre, beden bir kurgu ve bir düşünsel tasarımlar bütünüdür. Beden, öznenin tarihi boyunca toplumsal söylemler ve simgesel sistemler aracılığıyla gelişen, dağılan ve yeniden yapılanan bilinçdışı bir imgeyi ifade eder. 19. yüzyıl bedeninin toplumsal yönetimine ilişkin bilincin kendini dayattığı bir dönemdir ve Bu dönemdeki kültüralist perspektifte, beden, içerisiyle dışarı, ten ve dünya arasında kurulan bir yapının ve dengeğin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Stoler’a (1995: 95-97) göre, kolon-

yal gelişmenin erken dönemi Avrupa'nın kendi içerisindeki çatışmaların kayıt altına alındığı ve düzenlendiği bir zamanı ifade etmektedir. 19. yüzyılda Avrupa'da ırklara ilişkin söylemler burjuva düzeninin oluşumunda etkili olmuştur ve burjuva cinsellik anlayışını farklı ırklara atfedilen cinsel yargılardan ayrı düşünmek hata olur. Bu anlamda, bu yüzyılda beden ve cinselliğe ilişkin bilimsel ve edebi söylem üretimine yönelik etkinliklerin artışı dikkat çekmektedir.

The Lustful Turk romanında Doğulu erkeğin temsiline bakıldığında cinsellik konusunun dini metaforlarla iç içe verildiği görülmektedir. Dayı Ali'nin Tunus Beyi Muzra'ya hitaben kendisine hediye edilen Yunan köle ile ilgili söylediklerine bakıldığında kurban ritüeline ilişkin benzetmeler kullanıldığı görülmektedir: “Şu, Yunanlı köle, bir kez daha söylemekten mutluluk duyuyorum, saf bir hizmetçi buldum; bekaretini Peygamber Efendimizin Bayram ziyafetinde kurban ettim. Onun tatlı çiçeğini toplamak için kahvesine afyon katmak zorunda kaldım” (Anonim, 1985: 11). *The Lustful Turk*, 1828 yılında yazılmış olmasına rağmen hikâyede geçen olaylar 1814 olarak tarihlendirilmiştir. Yunan Bağımsızlık Savaşı 1821-1832 tarihleri arasındaki dönemi kapsamaktadır. Avrupa'da Aydınlanma düşüncelerinin gelişmesiyle birlikte Antik Yunan'a ilgi artmış ve Avrupa'daki milletler kendilerini Yunan ve Roma medeniyetinin mirasçıları, Yunanlıları ise Batı medeniyetinin kurucuları olarak görmeye başlamışlardır. Bu dönemde İngiltere Avrupalı Yunan bağımsızlık destekçilerinin en faal olduğu ülkedir ve Yunanistan'ın bağımsızlığı İngiliz toplumunun her kesimi tarafından desteklenmektedir (Demirhan, 2012: 43-44). Hobsbawm (2003: 131-156), kısmen başarılı bir halk ayaklanması olması kısmense o dönemdeki diplomatik durumun uygunluğu nedeniyle Yunanistan'ın uluslararası liberalizmin esin kaynağı haline geldiğinden ve sayısız gönüllü savaşçının Yunan isyanına destek vermek için bu bölgeye gittiğinden bahsetmektedir. Yunan isyanına desteğin nedenleri, herhangi bir hükümete karşı sürdürülmüş savaşın, orta sınıf milliyetçiliğinin fikirlerinin Fransız Devrimi ile birleştiği tek örneğin Yunan Bağımsızlık Savaşı'nda görülmesidir. Lord Byron'ın da bu isyanda ölmesiyle birlikte, Yunan isyanı Avrupa solunun desteğini kazanmıştır.

Dayı'nın bahsettiği Yunan kölenin hareme giriş hikayesi sonraki bölümlerde kölenin kendi ağzından da anlatılmaktadır. Yunan köle Türklerin egemenliği altında yaşadıkları için mülkiyetlerini yerel otoritelerden gizlilikle koruyabildiklerini söyleyerek kendi tecrübesini anlatmaya başlar. Bu egemenlik karakterin ağzından kölelik olarak adlandırılır. Yunanlı cariye Demetrius adlı bağımsızlık yanlısı komşusu ile evlenmek ister ve kadının babası

bölge yöneticisi olan Osman Paşa'dan evlilik için izin ister. Evlilik töreni sırasında Paşa töreni adamlarıyla birlikte basar, nişanlı ve babayı öldürür, Yunanlı kadını ise Tunus Beyi'ne satar. Bu hikâye Yunanlı kadın tarafından Dayı'ya anlatılır. Dayı olan biteni üzüntüyle dinler ve kadını evine göndermeyi kabul etmiş gibi davranır. Burada yukarıdaki alıntıda belirtilen tecavüz sahnesinin anlatımı yinelenir. Dayı, bu davranışının nedenini kadını Osman Paşa gibilerden korumak olarak açıklar. Benzer şekilde Tunus Beyinin diğer İngiliz köle olan Eliza ile hikayesi de yine öteki erkeğin tecavüzcü temsilini destekler. Tunus Beyi Eliza'yı "deney odam" dediği bir işkence odasına getirir, kamçılar ve tecavüz eder. Burada yine bir "tanrıya kurban etme" vurgusu görürüz. Muzra, bunu, "onlar (harem ağaları) ritüelimi tamamlamam için beni bitkin kurbanımla baş başa bırakarak çekildiler." ifadeleri ile dile getirir (Anonim, 1985: 79). İngiliz kadına tecavüz sahnesi Muzra tarafından "Aşk bir boğanın gücüne sahip olsa da Avrupa'nın kızlığı bile hiçbir zaman bunun yarısı kadar bozulmamıştı." şeklinde betimlenir (Anonim, 1985: 80). Burada öteki erkeğin tecavüzü Yunan mitolojisinde Zeus'un boğa kılığına girip Avrupa kıtasına adını veren Avrupa'yı kaçırması üzerinden sembolleştirilir. Schick'e (2000: 129-130) göre burada "barbar öteki"nin tecavüz ettiği bizzat Avrupa'nın kendisini ifade etmektedir.

Buna ek olarak, İtalyan kölenin anlatımlarında Doğulu erkeğin Batılı erkeği aşağıladığı bir sahne ortaya çıkar. İtalyan köle Dayı'ya evli olduğunu söyler ve direnir. Bunun sonucunda Dayı kadının itaatini sağlama almak adına onu kırbaçlattırır. Sonrasında, kadının bakire olduğunu fark edip ona "kocasının ihmal ettiği zevkleri" kendisine tattıracağını ve öğreteceğini söyler (Anonim, 1985: 43). Batı metinlerinde kadınlara erkek ötekinin zorbaca hükmetmesi "Şark zorbalığı"na ilişkin yerleşik inançla ilintilidir. Bu anlayışta harem cinsellikle örülmüş bir mutlak iktidar bölgesi olarak aynı anda hem korkunun hem de tutkulu aşkın kaynağı olarak ortaya çıkar. Bu şekilde zorbabanın keyfi iktidarı ve zulmü erotikleştirilir (Schick, 2000: 136-137). Ek olarak, romanlarda Doğulu cinsellik anlayışının Batı ile karşılaştırıldığı ve Batıya karşı tehdit olarak sunulduğu bölümler yer almaktadır. *The Lustful Turk*'te Emilly, "Bu (cinsellik) bizim ülkemizde büyük bir suçtur ve ölümle cezalandırılır" der ve Dayı ona şu cevabı verir:

Bunun bir suç olarak görüldüğü tek ülke İngiltere (...) İngiltere'de de kadınların kocalarına itaat etmeleri beklenir (...) Bizim yasalarımızda eşlerimizle ve cariyelerimizle eğlenmemiz için bize izin verilmiştir (...) Ben ne zaman istersem sen buna razı olmak zorundasın (...) Bu nasıl bir suç olabilir? Yunan ve Korsikalı kölelerim ço-

cukluklarında öyle öğretildiği için her türden zevki bir görev ve itaat meselesi olarak görüyorlar. Fransız kölem için bu önemsiz bir şey. Milletinizin önyargılarının farkındayım ve kucaklamalarında bulduğum haz yüzünden konuyu sana açmayı bile sevmedim (Anonim, 1985: 50-51).

Konuşmanın devamında Dayı asıl suç olanın spermi yani “tohum”u saptırmak olduğundan bahseder. “Tohum türün çoğaltılması için doğa tarafından verilmiştir ve tohumu saptırmak ve çöpe atmak suçtur” (Anonim, 1985: 51). Bu nedenle Dayı olabilecek en çok sayıda kadını “döllemesi” gerektiğinden bahseder. Cinsel ilişkiye dair toprak, tohum gibi tarıma referans veren benzetmeler Delaney’e (1986) göre, kadının bir tarla erkeğin ise onu “dölleyecek” bir tohum olduğu fikrine, kadını pasif bir “alıcı” erkeği ise “yaratıcı” olarak betimleyen tek tanrılı dinlerin monogenetik üreme anlayışlarına yaslanmaktadır. Ayrıca, romanda, cinselliğe ilişkin Doğulu ve Batılı görüşler karşılaştırılarak Doğulunun tarım toplumuna ait üreme inanışlarını sürdürdüğü buna karşın Batılının burjuvazi cinsellik anlayışını savunmaya çalıştığı görülmektedir. Burada yine ahlakına düşkün bir “ileri-medeni” ve zevkine düşkün “geri-barbar” ikilemine gidilmektedir.

Müslüman erkeğin bedenine ilişkin imaj *The Lustful Turk*’ün son sayfalarında Dayı’nın penisinin ve testislerinin iki İngiliz kadın tarafından paylaşılıp Londra’ya götürülmesinde zirveye çıkar. Daha öncesinde Dayı’nın fiziksel isteklerine uysalca boyun eğen Yunan cariye, Dayı “ikinci bekalet”ine saldırdığında bunu kaldıramaz ve Dayı’yı bıçaklar. Sonrasında hançeri kendi kalbine saplayıp intihar eder. Bu olay Yunan İsyanının pornografik temsili gibidir. Kitapta bıçaklama sahnesinin anlatımı Yunan mitolojisinin bir karakteri olan Herkül üzerinden metaforlaştırılır (1985: 140). Bu olaydan sonra Dayı, hekimlerden “artık işe yaramayacağını düşündüğü” cinsel organlarının çıkarılmasını söyler ve onları cam bir vazoya koyar. İngiliz cariyelerini ülkelerine geri yollar. Dayı’nın cinsel organları kadınlar tarafından bir yatılı okula derslerinde başarılı olan kadın öğrencilere gösterilmek üzere Sylvia’nın bir arkadaşına emanet edilir.

19. yüzyılın başlarında yazılan *The Lustful Turk* romanında Doğulu erkek, Batılı kadınların “iffeti” ve “ahlakı” üzerinde bir tehdit olarak betimlenirken, aynı yüzyılın sonlarında yayımlanan *A Night in a Moorish Harem*’de harem sahibi olan Türk Paşa akılsız ve “kolay kandırılabilir” bir karakter olarak ortaya çıkar. Bunu haremdeki kadınlardan birinin İngiliz erkeğe söylediği “yokluğunda leydilerinin bir centilmeni eğlendirmek için nadiren yakaladığı fırsatı anlayabilecek kadar asla akıllı olmayacaktır.” (1995: 13) sözlerinden

anlarız. Aynı romanda Doğulu erkeğin bir başka temsili ise İranlı kölenin zorla bir Türkün haremine katıldığı ve Türkün “şehvetini gidermek” için hadımlardan biri ile ilişkiye girdiği sahnede ortaya çıkar.

Özetle, romanlarda Doğulu erkek “doymak bilmez bir şehvete sahip” olarak görülmektedir. Yüzyılın ilk çeyreğinde yazılan *The Lustful Turk*'te bu durum Batılı ahlaka ve bunun temsilcisi olan Batılı kadınlara karşı bir tehdit iken aynı yüzyılın son yıllarında yazılan *A Night in a Moorish Harem*'de bu şehvete sahip, kadınlar tarafından bu özelliği nedeniyle kandırılabilir olan ve Batılı erkeğin kendi yasak hanesi olan haremine girişini bile fark edemeyen bir “budalaya” evrilir.

2.3. Fethedilen ve Sömürgeleştirilen Kadın Bedeni

Her iki romanda bulunulan kadın temsillerine bakıldığında hem Doğulu hem de Batılı erkeğin bakış açısından kadınların fethedilecek bir bölge gibi tasvir edildiklerini görürüz. Romanlarda kadın bedenine ilişkin ortaya çıkan en belirgin söylem “bekaret” olgusudur. *The Lustful Turk*'te Batılı kadınların bekareti sürekli “kurban verme” metaforu üzerinden anlatılmakta ve Dayı bu esnada İslami ifadeler kullanılarak konuşturulmaktadır.

Bekaret *The Lustful Turk*'te Viktoryen değerlerin bir yansıması olarak “birincil” ve “ikincil” bekaret şeklinde ikiye ayrılmıştır. Birincil bekarettten fiziksel bekaret kastedilirken, ikincil bekaret kadınların ahlaki tutumlarındaki Batılı değer yargılarını ve “ikincil bekaretin kaybedilmesi” kadınların cinselliğe ilişkin anlayışlarının Doğulu değer yargıları doğrultusundaki değişimini ifade etmektedir. Bu anlamda, “zevkin kötü bir şey olmadığını” düşünmeye başlamak “ikinci bekaret”in kaybı ile özdeşleştirilmektedir. “Birincil” ve “ikincil” bekaret vurguları romanın çeşitli yerlerinde dile getirilmekte, Batılı iffet anlayışıyla ilişkilendirilen “ikincil bekaretin” kaybı hikayedeki kadınlar için çok daha katlanılması zor bir durum olarak tasvir edilmektedir. Yunan kölenin “ikinci bekaret”ine saldırdığı gerekçesiyle romanın sonunda Dayı'yı bıçaklaması bunun zirveye çıktığı sahneyi oluşturmaktadır. İtalyan kölenin Dayı ile ilişkiden hoşlanmaya başladığını fark ettiği bölümde ise şu ifadeler dikkat çekmektedir: “Kısa bir süre sonra, cezanın etkisi altında benden zorla aldığı hediyelerden çok, şimdiki davranışımın ahlakım için daha ölümcül olduğunu gördüm” (Anonim, 1985: 47).

Benzer vurgu Emily'nin Dayı ile olan ilişkisini ifade ederken “kirlenme” (pollution) kelimesinin kullanılmasında ortaya çıkar (1985: 52). Bunun dışında her iki romanda da bekaret erkeğin “fethedeceği” ve kaybının kadının “değerinin” düşmesiyle sonuçlanacağı bir piyasa değeri olarak tasvir edil-

mektedir. Romanda Dayı'nın bakire olmadığını düşündüğü İtalyan köleye “Bekâretini koparan Hıristiyan köpeğe lanet olsun!” (1985: 41) sözleri bunu yansıtır. Benzer biçimde Emily ve Dayı arasındaki bir başka diyalogda da bu durum vurgulanır:

Seninki gibi güzellikleri bir rakibin kollarına teslim edecek kadar aptal olduğumu nasıl düşünebilirsin? Gözde bir Hıristiyan'ın bakire gülünüzü koparmasına izin vermek. Hayır tatlı bakire, o yumuşak zevk kesinlikle bana mahsustur (...). Çiçeği itlaf etmeye mahkûm olan benim. Seni bitmiş bir kadına dönüştürmek ve o kadar çok aranan ama çok nadir bulunan o hassas hazineyi ortaya çıkarmanın keyifli görevi bana ait (1985: 22).

Müslüman kadınların bekareti konusuna *The Lustful Turk*'te çok fazla değinilmemekle birlikte *A Night in a Moorish Harem* romanında bu konu Müslüman kadınların hikayelerinde ortaya çıkmaktadır. Değnilmesi gereken noktalardan biri *The Lustful Turk*'te cariyelerden “köle” olarak bahsedilmesine rağmen ana karakterin erkek olduğu *A Night in a Moorish Harem* romanında Viktoryen dönemde kadınları ifade etmek için kullanılan “lady” kelimesinin kullanılmasıdır.

A Night in a Moorish Harem'de Müslüman kadınların hikayelerine bakıldığında bekaret mevzusu diğer karakterlerden daha fazla vurgulanmakta ve Müslüman kadınlar bir egzotiklik havası ile sunulmaktadır. Romanda, Arap kadın hikayesine başlamadan önce ana karaktere göbek dansı yapar. Yemen imamının yönetiminde doğduğunu, on altı yaşındayken imamın haremi için seçildiğini ve ailesinin ve kendisinin buna çok sevindiğini belirtir (Anonim, 1995: 102). Kadın, sonrasında Umman sultanına “bekareti bozulmadan” satıldığından, Umman sultanının kadının kızlık zarını incelediğinden ve sultanın “Vallahî hilal şeklinde bir bakire, yakalayana iyi şans getirir” (1995: 104) ifadesinden bahseder. Kadının kızlık zarının şekli hikayesinde önemli bir noktayı oluşturmaktadır. Bahsedilen hymen şekli üç yaş üstü çocuklarda görülmektedir ve oldukça yaygındır (Hegazy & Al-Rukban, 2012; Rimsza, 1989).

Bir sembol olarak hilal şekli birçok kültürde yenileme, yaşam ve bereketi temsil etmektedir ve tek tanrılı ya da çok tanrılı dinlerde çeşitli sembolik ve mitolojik içeriklere sahiptir. Pagan ve çok tanrılı dinlerde ayın evreleri menstrual döngü ile ve kadınların yaşam boyu geçirdiği evrelerle ilişkilendirilmiş, hilal evresi kadınların “genç kızlık” dönemi ile sembolleştirilmiştir. Günümüzde İslam'ın ve Müslüman toplumların sembolü olarak anlam ka-

zanmıştır (Kurt, 2023: 280-288). Bu nedenle Arap kadının kızlık zarının hilal şeklinde olmasına ilişkin vurgu kadın bedeni ve sömürgeleştirilmek istenen İslam topraklarına ilişkin bir çağrışımı beraberinde getirmektedir.

A Night in a Moorish Harem'de bekaret konusunun işlendiği bir diğer bölüm Faslı kadının hikayesini anlattığı bölümdür. Faslı kadın hikayesine üç aylık hamile olmasına rağmen halen bakire olduğunu söyleyerek başlar. Arap kadının hikayesine benzer şekilde faslı bir paşanın haremine girmek için seçildiği ve ailesinden satın alındığı belirtilir. Burada da benzer şekilde bir paşanın haremine seçildiği için kadının ailesi çok mutlu olmuştur. Kadın, yolda kendisini Paşa'ya götüren kafilede bulunan Ali ile ilişkiye girer. Bu esnada Faslı kadının düşünceleri "Umarım Ali benimle evlenmekte kararlıdır. Bekâretimi bozduğu için bunu yapması gerekiyordu yoksa benim piyasa değerim düşmüş olurdu" şeklinde ifade edilmektedir (Anonim, 1995: 36). Romanda Batılı kadınların bekaretleri üzerine böyle söylemler olmamasına rağmen Müslüman kadınların doğrudan bu ekseninde tanımlandıkları görülmektedir. Faslı kadının hikayesinin bitiminde kadının bekaretinin George tarafından bozulması *The Lustful Turk*'tekine benzer şekilde kadının bedeninin öteki erkek tarafından fethedilmesi olarak ortaya çıkar. Sadece bu sefer bedeni "fetheden" Avrupalı maceracının kendisidir ve *The Lustful Turk*'ten farklı olarak kadının Batılı tarafından bekaretini kaybetmesi kitaptaki karakterler tarafından "değer düşmesi" ya da ahlaki bir çöküş olarak yorumlanmaz.

Sonuç

Sömürgecilik, ekonomik ve siyasi bir yayılmacılığı ifade ettiği gibi kültürel alanda da etkilerini gösteren bir olgudur. Erotik hikayelere tarihin her döneminde rastlanılsa da bu yazın çeşidinin günümüzdeki anlamını kazanması ve bir piyasa ürünü haline gelmesi 19. yüzyılda gerçekleşmiştir. Bu, Batı'nın ve özellikle İngiltere'nin topraklarını deniz aşırı bölgelere genişlettiği bir döneme tekabül eder. Kolonicilik ekonomik ve siyasi etkilerinin yanı sıra cinselliği de kapsayan bilinçaltı süreçleri de içermektedir. Bu süreçte Batı erotik yazınında sömürgeleştirilen toplumlara ilişkin konuların pornografik içeriklerde yer aldıkları görülmektedir. 19. yüzyıl İngiltere'de ve genel olarak Batı'da aynı zamanda tıbbi ve bilimsel bilginin arttığı ve bu konulardaki öncü çalışmaların yayımlandığı bir döneme de denk gelmektedir. Bu çalışmalar dönemin bilimsel kaynakları olarak sunulsa da toplumsal tutum ve değer yargılarından bağımsız değillerdir. Bu eserlerde ülke içi kadınlar, siyahlar, göçmenler vb. "ötekilerin" olduğu kadar başka toplumların da bedenleri ele alınmış, bedenler ve karakterler arasında analogiler kurulmaya çalışılmış-

mıştır. Bu analogilerde büyük oranda Batılı beyaz beden “saflık” ve “iffet”i temsil ederken öteki toplumların bedenleri “ahlaki olarak yoksun olmanın fiziksel belirtileri” üzerinden tanımlanmışlardır. Bu tanımlar hem tıbbi hem de psikanalitik yazında yer bulmuş, bedenler ve cinsellikler üzerinden bir söylem üretimi ortaya çıkmıştır. Bu söylem üretimi endüstriyel kapitalizmin ve koloncilik faaliyetlerinin gelişmesiyle birlikte ana toplumsal sınıf olan burjuvazinin ahlaki ideallerine göre biçimlendirilmiştir. Bilimsel söylemler sömürgeleştirilen toplumlara ve bu çalışmada ele alınan Müslüman toplumlara ilişkin oryantalist söylemlere eklenmiş ve bu bölgelerde yaşayan halklara ilişkin kolonici faaliyetler fantezi ve arzu üretimi üzerinden erotik yazında biçimlendirilmiştir.

Çalışmada ele alınan romanlar çerçevesinden bakıldığında Batılının, Doğulu cinselliğine ve bedenine ilişkin bakış açısı Doğu’nun bir şehvet alanı olarak Batılı bakış açısından değerlendirilmesini ifade etmektedir. Bu çerçevede harem her türlü cinsel fantezinin yaşanabildiği bir haz bölgesi olarak inşa edilmiştir. Harem tasvirlerinde Batılı bilgiye uygun olarak otantik öğeler kullanılmış, harem her an her türlü cinsel eylemin gerçekleşme ihtimalinin olduğu bir alan olarak kurgulanmıştır. Bu anlamda, harem, “güzel kadınların” zor yoluyla tutulduğu ve harem sahibi erkeğin her türlü cinsel isteğine karşılık vermek zorunda oldukları bir mekân olarak fetişleştirilmiştir. Her iki romanda da Müslüman toplumlar gelişigüzel bir şehvete sahip ve seksüel sapkınlıkların simgeleri olarak biçimlendirilmişlerdir. Viktoryen ahlaka uygun olarak Doğu “şehvet düşkünü” ve “ayartıcı” bir coğrafya olarak temsil edilmiş, bu durum ötekinin bedenine yönelik imajlarla desteklenmiştir. *The Lustful Turk*’te Doğulu erkeğin üreme organlarının İngiltere’ye götürülmesi dönemin tıbbi literatüründe yer bulan Sosyal Darwinist temalara uygun olarak “ötekinin hayvani cinselliği”ni vurgulamakta ve İngiliz ahlakına karşı bir tehdit olarak sembolize edilmektedir. Dolayısıyla “barbarın” cinselliği ve bedeni Batı’nın ahlaki değerleri ve ahlaki birliğine karşıt olarak ortaya konmuştur. Bu anlamda, romanlarda, Batılı kadının bekareti ve iffeti korunmadığı takdirde Müslüman erkeğin dini gereği kurban edeceği bir içerikte sunulmaktadır.

Her iki metinde de kadın bedenleri Doğulu ya da Batılı fark etmeksizin erkekler tarafından ele geçirilen ve fethedilen bir kimliğe büründürülmüştür. Romanlarda, dönemin bilimsel kaynaklarında da vurgulanan Müslüman kadınların sadece “şehvetli tatminin” ve “türün çoğalmasının” bir aracı olduğuna yönelik fikirler kendisini tekrar etmektedir. Bu anlamda, ele alınan erotik metinlerde haremi ve “cinselliğe düşkün” halkları ile Doğulu öteki

kendi bedeninin ve hazlarının tutsağı olduğundan Batı'nın bilim ve ahlaki tarafından yönlendirilmelidir görüşü hâkimdir. Bedene ilişkin Doğulu hazlar Batı için ve özellikle Batılı kadın için bir tehdit iken durum Batılı erkeğe geldiğinde değişmekte, Doğu bir maceralar bölgesi, Doğu'nun haremi ve kadınları Batılı erkeğin fetih toprağı olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle *A Night in a Moorish Harem* kitabında Doğulu paşanın haremine İngiliz donanma subayı olan ana karakterin sızması bir anlamda Doğu'nun "mahrem", "yasak" ve "iç mekanı"ı ifade eden hareme Batı'nın girişini temsil eder. Harem ile Batılının girdiğı yer aslında Müslüman toprakları ve kültürüdür.

Her iki romanda da ahlaki olarak gelişmiş "ileri" Batı ve bedensel zevklere düşkün "geri-ilkel" Doğu düalizmi tekrar edilmektedir. Cinsellik ve bedenler üzerinden romanlarda ele alınan çatışma aslında iktidar sahibi "Doğulu" ve bunun muadili olan "Batılı" erkek arasında geçmektedir. Bu anlamda, kadın karakterlerin bedenlerini ve cinselliklerini denetim altına alma rekabeti toprak üzerindeki eril denetim mücadelesini yansıtmaktadır. Oryantalist temalı erotik romanlara bakıldığında cinsellik ve bedenler hem tarihsel hem de kurgusal anlamda arzu üretimi ile temellenen yayılmacı bir içeriğe sahiptir ve kadın bedeni iktidar sahibi erkekler arasında mübadele edilen bir meta olarak ortaya çıkmaktadır.

Kaynakça

- Ahmed, Leila (1982). "Western Ethnocentrism and Perceptions of the Harem". *Feminist Studies*, 8(3): 521-534.
- Alexandrian, Sarane (1993). *Erotik Edebiyat Tarihi*. Çev. Işık Ergüden. İstanbul: Mitos Yayınları.
- Alloula, Malek (1986). *The Colonial Harem*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Anonymous (1985). *The Lustful Turk*. London: A Star Book Publishing.
- Anonymous (1995). *A Night in a Moorish Harem*. Hertfordshire: Wordsworth Editions.
- Baktır, Hasan (2013). "18. Yüzyıl İngiliz Şarkiyatçılığına Yeni Bir Bakış". *JASS*, 6(4): 111-124.
- Colligan, Colette (2006). *The Traffic in Obscenity from Byron to Beardsley*. Springer.

- Corbin, Alain vd. (2021). *Bedenin Tarihi 2*. Çev. Orçun Türkay. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Dau, Duc (2014). "The Governess, Her Body, and Thresholds in the Romance of Lust". *Victorian Literature and Culture*, 42(2): 281-302.
- Delaney, Carol (1986). "The Meaning of Paternity and the Virgin Birth Debate". *Man*, 2(1): 494-513.
- Demirhan, Hasan (2012). "Yunan İsyanında (1821-1832) Londra Yunan Komitesi ve İngiliz Yunanseverlerin Faaliyetleri". *Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 22: 41-64.
- Foster, Craig L. (1993). "Victorian Pornographic Imagery in Anti-Mormon Literature". *Journal of Mormon History*, 19(1): 115-132.
- Foucault, Michel (2003). *Cinselliğin Tarihi*. Çev. Hülya Uğur Tanrıöver. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Guer, Jean A. (1747). *Moeurs et usages des Turcs, leur religion, leur gouvernement civil, militaire et politique: avec un abregé de l'histoire ottomane, V.1*. Paris: Merigot & Piget.
- Hansen, Christian et al. (1989). "Skin Flicks: Pornography, Ethnography, and the Discourses of Power". *Discourse*, 11(2): 64-79.
- Hegazy, Abdelmonem. & Al-Rukban, Mohammed (2012). "Hymen: Facts and Conceptions". *The Health*, 3(4): 109-115.
- Hobsbawm, R. (2003). *Devrim çağı 1789-1848*. (Çev. B.S. Şener). Ankara: Dost Kitabevi.
- Hunt, Lynn (1996). *The Invention of Pornography*. New York: Zone Books.
- Hunter, Ian et al. (1993). *On Pornography. Literature, Sexuality and Obscenity Law*. Houndmills: The Macmillan Press.
- Hyam, Ronald (2004). *Empire and Sexuality*. Manchester: Manchester University Press.
- İpşirli Argıt, Betül (2017). *Harem-i Hümayun Cariyeleri*. İstanbul: Kitap Yayınevi.
- Kaan, Heinrich (2016). *Psychopathia Sexualis (1844)*. Ithaca: Cornell University Press.
- Kabbani, Rana (1993). *Avrupa'nın Doğu İmajı*. Çev. Serpil Tuncer. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Kahf, Mohja (2006). *Batı Edebiyatında Müslüman Kadın İmajı*. Çev. Yeşim Sezdirmez. İstanbul: Küre Yayınları.

- Kendrick, Walter (1987). *The Secret Museum: Pornography in Modern Culture*. New York: Vikings.
- Kohlke, Marie-Luise & Orza, Luisa (2008). *Negotiating Sexual Idioms: Image, Text, Performance*. Amsterdam: Brill.
- Krafft-Ebing, von Richard (2011). *Psychopathia Sexualis: The Classic Study of Deviant Sex*. New York: Arcade Publishing.
- Kurt, Hilal (2023). "Dinsel Bir Sembol Olarak Hilal". *Milel ve Nihal*, 20(2): 279-304.
- Leppert, Richard (2002). *Sanatta Anlamların Görüntüsü, İmgelerin Toplumsal İşlevi*. Çev. İsmail Türkmen. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Lyons, Andrew P. & Lyons, Harriet (2004). *Irregular Connections: A History of Anthropology and Sexuality*. Lincoln: University of Nebraska Press.
- Marcus, Steven (2017). *The Other Victorians*. London: Routledge.
- Matar, Nabil (2000). *Turks, Moors, and Englishmen in the Age of Discovery*. New York: Columbia University Press.
- McClintock, Anne (1995). *Imperial Leather*. New York: Routledge.
- Meiu, George P. (2015). "Colonialism and Sexuality". *The International Encyclopedia of Human Sexuality*, 1: 197-290.
- Montesquieu (2020). *Kanunların Ruhunu Üzerine*. Çev. Berna Günen. İstanbul: İş Bankası Yayınları.
- Ojanuga, Durrenda (1993). "The Medical Ethics of the 'Father of Gynaecology', Dr J Marion Sims". *Journal of Medical Ethics*, 19(1): 28-31.
- Pierce, Leslie (1998). *Harem-i Hümayun*. Çev. Ayşegül Berktay. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Rimsza, Mary Ellen (1989). "An Illustrated Guide to Adolescent Gynecology". *Pediatric Clinics of North America*, 36(3): 639-663.
- Roth, Walter Edmund (1897). *Ethnological Studies among the North-West-Central Queensland Aborigines*. Brisbane: Government Printer.
- Schick, Irvin Cemil (2000). *Batının Cinsel Kıyısı*. Çev. Savaş Kılıç ve Gamze Sarı. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Schick, Irvin Cemil (2020). *Bedeni, Toplumunu, Kainatı Yazmak*. Çev. Pelin Tüneydin. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Schields, Chelsea & Herzog, Dagmar (eds.) (2021). *The Routledge Companion to Sexuality and Colonialism*. London: Routledge.

- Sigal, Pete et al. (2020). *Ethnopornography: Sexuality, Colonialism, and Anthropological/Archival Knowledge*. Duke University Press.
- Simms, Joseph (1891). *Physiognomy Illustrated; or, Nature's Revelations of Character*. New York: Murray Hill Publishing Company.
- Stoler, Ann Laura (1995). *Race and the Education of Desire: Foucault's History of Sexuality and the Colonial Order of Things*. Duke University Press.
- Thomas, Greg (2007). *The Sexual Demon of Colonial Power: Pan-African Embodiment and Erotic Schemes of Empire*. Indiana University Press.
- Tiffin, Chris & Lawson, Alan (eds.) (1994). *De-scribing Empire: Postcolonialism and Textuality*. Taylor & Francis.
- Voss, Barbara & Casella, Eleanor C. (eds.) (2012). *The Archaeology of Colonialism*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Yeğenoğlu, Meyda (2003). *Sömürgeci Fanteziler*. İstanbul: Metis Yayınları.

“COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri” çerçevesinde aşağıdaki beyanlara yer verilmiştir:

Etik Kurul Belgesi: Bu çalışma için etik kurul belgesi gerekmemektedir.

Çıkar Çatışması Beyanı: Bu makalenin araştırması, yazarlığı veya yayınlanmasıyla ilgili olarak yazarın potansiyel bir çıkar çatışması yoktur.

The following statements are made in the framework of “COPE-Code of Conduct and Best Practices Guidelines for Journal Editors”:

Ethics Committee Approval: Ethics committee approval is not required for this study.

Declaration of Conflicting Interests: The author has no potential conflict of interest regarding research, authorship or publication of this article.